

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָאוּ הָכִי, אֶלָּא כַּמָּה דְּאוּלְפִּנָּא,
דְּאַחֲזָר הֵהוּא דְּמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְרַחֲמֵי,

כְּאִילוּ הוּוּ חֲזוּר בְּגוּ גְּוֹנִי, הֵדָּא הוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל ט"ז)
וְאֶעֱבֹר עָלֶיךָ וְאֶרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדַמְיֶךָ וְאוֹמֵר לָךְ
בְּדַמְיֶךָ חַיִּי וְגו'. וְאַף עַל גַּב דִּיהוּה סוּמְקָא, אֶתְחַזֵּר
לְרַחֲמֵי, דְּכְתִיב בְּדַמְיֶךָ חַיִּי. וּבְגִין כֵּן, רְשִׁים פִּתְחָא
בְּתַלְתַּת סְטָרִין, חַד הֶכָּא, וְחַד הֶכָּא, וְחַד בֵּינֵיהוּ.

תַּאֲנִי ר' חֲזַקְיָה, תַּרְיִן דְּמֵי אֶתְחַזֵּוּ, לְקַבֵּל תַּרְיִן כְּתָרִין,
דְּאֶתְחַזֵּוּ (נ"א דְּאֶתְעָרוּ) לְעֵילָא בְּהֵיא שְׁעָתָא. אָמַר

רַבִּי יוֹסִי, חַד כְּתָרָא דְּכֻלִּילָא בְּתָרִין סְטָרִין טְמִירִין, (דף ל"ז)
בְּרַחֲמֵי וּדְיָנָא. (נ"א)

אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּכַמָּה אֶתְרִין חָס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל
בְּנוֹי: עֶבֶד בַּר נָשׁ בֵּיתָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר
לֵיהּ, כְּתוּב שְׁמִי, וְשׂוּי לְפִתְחָךְ, וְאַתְּ שָׂרִי לְגוּ בֵּיתָא,
וְאַנָּא אוֹתִיב לְבַר בְּפִתְחָךְ לְנִטְרָא לָךְ. וְהֶכָּא אָמַר, רְשִׁים
עַל פִּתְחָא רְזָא דְּמֵהִימְנוּתָא דִּילֵי, וְאַתְּ שָׂרִי לְגוּ בֵּיתָךְ,
וְאַנָּא נָטִיר לָךְ לְבַר, דְּכְתִיב וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח
בֵּיתוֹ עַד בִּקְרָה, וְכְתִיב וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוּף וְעַל
שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וּפָסַח ד' עַל הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבֹא
אֶל בְּתִיכֶם לְנִגּוּף.

תוּ אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּגוּוֹנָא דְּשְׂמָא קְדִישָׁא עֶבְדוּ בְּהֵהוּא

שְׁעָתָא. מַה שְּׁמָא קְדִישָׁא הִיא אֲתַחְזֹר בְּהַאי שְׁעָתָא דִּינָא,
 אוּף הָכִי אֲתַחְזֹר הָאִי דְמָא בְּהַאי שְׁעָתָא דִּינָא, דְכְתִיב
 וְרָאָה אֶת הַדָּם עַל הַמִּשְׁקוּף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת, רְשִׁימָא
 דְכֻלְּהוּ סוּמְקָא, לְאַתְחֹזְאָה, דִּהֵא אֲתַחְזֹר בְּדִינָא, לְמַעַבְד
 נוֹקְמִין.

וְרוּזָא דְמִלָּה, כְּגוּוּנָא דְהוּי לְעִילָא בְּהַהוּא שְׁעָתָא, כַּד
 בְּעִי לְאַתְחֹזְאָה לְתַתָּא, אִי רַחֲמֵי רַחֲמֵי, וְאִי דִינָא
 דִּינָא, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, וּטְבַלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בַּסֶּף
 וְהִגַּעְתֶּם וְגו'. וְלִזְמַנָּא דְאֵתִי כְּתִיב, (ישעיה ס"ג) מִי זֶה בָּא
 מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה. דְזִמִּין לְאַחֲזֹאָה (נ"א לְאַתְחֹזְרָא)
 כְּלָהוּ דִינָא לְמַעַבְד נוֹקְמִין.

וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר. מֵאִי טַעְמָא,
 מִשּׁוּם דְתַנִּינָן, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, (אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה) לָא
 לִיבְעִי לִיָּה לְאִינֶשׁ לְמִיזַל בְּשׁוּקָא, וְלֹא שְׁתַּכַּחַא בְּשׁוּקָא,
 בְּזִמְנָא דְדִינָא תְלִיא בְּמַתָּא, דְכִיּוֹן דְרְשׁוּתָא אֲתִיִּיהִיב
 לְמַחְבְּלָא, מֵאֵן דְפָגַע בֵּיה אֲתִזְק. וְהָכָא מִשּׁוּם דְדִינָא
 אֲשַׁתְּכַח, לָא בְּעִיא לְנַפְקָא לְבַר.

תַּנִּיא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּהַהוּא מִמֶּשׁ דְאֲשַׁתְּכַח דִּינָא
 לְמַצְרָאִי, בְּהַהוּא מִמֶּשׁ אֲשַׁתְּכַח רַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל,
 הִדָּא הוּא דְכְתִיב, וְרָאִיתִי אֶת הַדָּם וּפְסַחְתִּי עֲלֵיכֶם. וְכֵן
 תִּנָּא, בְּכָל אֵינּוֹן כְּתָרִין קְדִישִׁין דְלְעִילָא, כְּמָה דְאֲשַׁתְּכַח

דִּינָא, אֲשַׁתְּכַח רַחֲמֵי, וְכֹלָא בְּשַׁעְתָּא חֲדָא. תְּנָא רַבִּי
 חֲזַקְיָה, כְּתִיב, (ישעיה י"ט) וְנִגַּף יְיָ אֶת מִצְרַיִם נְגוּף וְרָפָא.
 נְגוּף לְמִצְרַיִם, וְרָפָא לְיִשְׂרָאֵל. מַאי וְרָפָא. מִמַּאי
 שְׁנִימוּלוּ צְרִיכִים רְפוּאָה.

וְתִנָּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁנַגְפּוּ מִצְרָאֵי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
 נִתְרָפְאוּ יִשְׂרָאֵל. דִּתְנִיָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, (אמר רבי
 חזקיה) מִהוּ דְכְתִיב, וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח, מַאי עַל הַפֶּתַח.
 וּפָסַח יְיָ עֲלֵיכֶם מִבְּעֵי לֵיהּ. אֲבָל עַל הַפֶּתַח, עַל הַפֶּתַח
 מִמַּשׁ זֶהוּ פֶתַח הַגּוּף. וְאִי זֶהוּ פֶתַח הַגּוּף. הוּי אֹמֵר זֶה
 מִלָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעְתָּא דְּאִתְּפַלְגַּ לִּילִיא, וְכִתְרָא
 קִדְיִשָּׁא אִתְּעַר לְגַבְהָ (נ"א אִתְּעַרְבַּ בִּיהָ) דְּכִוְרָא. וּמֵאֵן
 דְּכִוְרָא. חֶסֶד עֲלָאָה, דְּמִשְׁמַע, דְּדָא בְּלֹא דָּא לֹא סִלְקָא,
 וּבְגִין דָּא, דָּא מַחֲי, וְדָא מַסִּי, וְכֹלָא בְּשַׁעְתָּא חֲדָא.
 וְכְתִיב, וּפָסַח יְיָ עַל הַפֶּתַח הַיְדוּעַ. מַאי הַפֶּתַח, מִשּׁוּם
 דְּאִיהוּ פֶתַח וּמְשִׁיכָא דְרוּחָא וְגוּפָא, וְתָא חֲזִי,
 עַד לָא אִתְּגַזֵּר אֲבַרְהָם, הוּהוּ אָטִים וְסֹתִים מִכָּל סְטְרוּי.
 מִדְּאִתְּגַזֵּר אִתְּפַתַּח מִכָּלָא, וְלֹא הוּי אָטִים וְסֹתִים
 כְּקַדְמִיתָא.

וְהֵינּוּ רְזָא דִּתְנִינָן, (בראשית י"ח) וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל.
 מִשּׁוּם דְּאִתְּגַלִּיָּא יו"ד. מַאי קָא מִיִּירִי. אֵלָא

אמר רבי יצחק שהוא אשרי בגלויא דא, חסד בצדק.
 ודא הוא פתחא, דמשכנא עלאה קדישא, משמע דכתיב
 האהל, האהל הידוע.

אמר רבי אלעזר, כד אתגלייא האי יו"ד, אתבשר, (ב"א
 אתבשם) ואתברך בפתח האהל, דהיא צדק,
 לאתבסמא בחס"ד. הדא הוא דכתיב, כחום היום, דהוא
 שעתא דשלטא חסד, חולקא דאברהם. ומנא לן דהאי
 פתח האהל, אתבסם לקבליה דאברהם. דכתיב, (בראשית
 כ"ד) ויי ברך את אברהם בכל, דאתבסם בחס"ד,
 מדאתגלייא יו"ד.

אמר רבי אבא, והוא יושב פתח האהל, כמה דכתיב ויי
 ברך את אברהם בכל. דדא הוא פתחא קדישא,
 כתרא עשיראה. כחום היום, כמה דאתייהיב ליה כתרא
 דחסד, הדא הוא דכתיב כחום היום. כמה דיתיב בהאי,
 כף יתיב בהאי, דלא סליק האי בלא האי.

דבר אחר (דף ל"ו ע"ב) ועבר יי לנגוף את מצרים. מאי ועבר.
 דעבר על שורי דינא דכתרין, (ב"א דקטרין) דהו
 מתקשרי בכתרין אחרנין דלעילא, ושרא להו
 מקיומיהון, ועבר על אורחוי, בגין למעבד בהו דינא,
 ולנטרא להו לישראל, וכדין הוא, כל ועבר, ועברתי,
 ויעבר, דקודשא בריך הוא אעבר על כל אורחוי, או

לְדִינָא, אוּ לְרַחֲמֵי. הֲכָא וְעֵבֶר, בְּגִין לְמַעְבַּד דִּינָא, הָתָם
וַיַּעֲבֹר, בְּגִין לְרַחֲמָא.

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיֵּי הֶכָּה כָּל בְּכוֹר וְגו' (פְּתִיב (תְּהֵלִים ס"ט)
וְאֲנִי תַפְלָתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן וְגו') ר' חֵינְא ור' יוֹסִי
הוּוּ אֲזֵלִי מֵאוּשָׁא לְלוּד, וְהוּוּ רַבִּי חֵינְא רַכִּיב בַּחֲמָרָא.
אָמַר ר' יוֹסִי, גִּיתִיב הֲכָא וְנִצְלִי, דִּהָא מָטָא זְמָנָא
דְּצִלוּתָא דְּמִנְחָה, וְתַנִּינָן, לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זְהִיר בְּצִלוּתָא
דְּמִנְחָה. אָמַאי זְהִיר. מְשוּם דִּהֵיא שְׁעָתָא דְּתַלְיָא דִּינָא
וּבְעֵי בַר נָשׁ לְכוּוּנָא דְּעֵתִיָּה, נָחַת ר' חֵינְא וְצִלִּי.

עַד דִּהוּוּ אֲזֵלִי, נָטָה שְׁמָשָׁא לְמִיעֵל. אָמַר רַבִּי חֵינְא לְר'
יוֹסִי אָמַאי אַתְּ שְׁתִּיק. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִסְתַּכַּל הוּינָא
בְּדַעְתָּאִי, דְּלִית עֲלֵמָא מִתְקַיְמָא, אֶלָּא עַל רִישֵׁיהוּן
דְּעַמָּא. אִי רִישֵׁי עַמָּא זַכָּאִין, טַב לְעַלְמָא, טַב לְעַמָּא.
וְאִי לָא זַכָּאִין, וּוִי לְעַלְמָא, וּוִי לְעַמָּא.

אָמַר רַבִּי חֵינְא, וְדַאי פְּךָ הוּא, מְנַלְן. דְּכַתִּיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים
ב', י"ח) רָאִיתִי אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל נְפוּזִים עַל הַהָרִים
כְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶן רוּעָה וַיֹּאמֶר יְיָ לֹא אֲדַנִּים לְאַלְהָ
יִשְׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם. יִשְׁוּבוּ, יִשְׁבוּ מִבְּעֵי לִיָּה.
לְבֵיתוֹ, בְּבֵיתוֹ מִבְּעֵי לִיָּה. דִּהָא בְּאַתְרֵיהוּ קַיְיִמִי.

אֶלָּא הָכִי תַנִּינָן, אִי רִישָׁא דְּעַמָּא לָא זַכִּי, עַמָּא מִתְפָּסָן
בְּחוּבֵיהָ. מְנַלְן. דְּכַתִּיב, (שְׁמוּאֵל ב', כ"ד) וַיֹּאמֶר דָּוִד וְגו'

הִנֵּה אֲנֹכִי חָטָאתִי וְאֲנֹכִי הֶעֱוִיתִי וְאַלֶּה הַצֵּאֵן מִה עֲשׂוֹ,
 (ס"א וּכְתִיב (דְּבַרֵי הַיָּמִים א' כ"א) וְאֲנִי הוּא אֲשֶׁר חָטָאתִי וְגו') דָּוִד
 חָב, וְיִשְׂרָאֵל סָבְלוּ. וְאִי רִישָׁא דְעֵמָא מִתְּפִס בְּחֻבִּיָּה,
 עֵמָא מִשְׁתַּזְבֵּן. דְּהָא דִּינָא לָא שְׂרִיא עָלֵיָּהּ. דְּכְתִיב,
 וַיֹּאמֶר יי לֹא אֲדַנִּים לְאַלֶּה, כְּלוּמַר, (ס"א אִם אֵלֹה) אֵלֹה לֹא
 הוּוּ רִישִׁין לְעֵמָא, מִהֵאִי אֹרְחָא יְשׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ
 בְּשָׁלוֹם. כְּלָהוּ מִשְׁתַּזְבֵּן, אִי רִישִׁהוֹן מִתְּפִסָּן. וְאַפִּילוּ
 יְהוֹשֻׁפֵט אֶתְגָּזַר עָלֵיהּ לְאַתְעַנְשָׂא, מִשׁוּם דְּאַתְחַבֵּר
 בְּאַחָאָב. אִי לָאוּ הֵהוּא צוּוּחָא, דְּכְתִיב, (מַלְכִים א', כ"ב) וַיִּזְעַק
 יְהוֹשֻׁפֵט.

עַד דְּהוּוּ אֲזִילִי רַמְשׁ לִילִיא, אֲמַרוּ, מַה נְּעַבִּיד, אִי נִיזִיל
 חֲשָׁךְ לִילִיא, אִי נִיתִיב דְּחָלָא הוּא. סָטוּ מֵאֹרְחָא,
 יִתְבוּ תַחֲוֹת אֵילְנָא חַד. וַיִּתְבוּ וְהוּוּ אֲמַרִי מְלִי דְּאֹרִיִּיתָא,
 וְלֹא דְּמִיכוּ.

בְּפִלְגוֹת לִילִיא, חָמוּ חַד אֵילְתָא דְּעֵבְרָא קְמִיָּהּ, וְהוֹת
 צוּחַת וְרַמִּיאַת קָלִין שְׁמַעוּ, קָמוּ ר' חֵיָּא וְר'
 יוֹסִי וְאֲזִדְעוּזְעוּ. שְׁמַעוּ חַד קָלָא דְּמַכְרֹזָא וְאֲמַר, מִתְּעַרִין
 קוּמוּ. נִיִּימִין אֶתְעַרוּ. עֲלִמִין, אֲזִדְמַנּוּ לְקַדְמַת מָרִיכוֹן.
 (דְּהָא קָלָא נִפְקַ דְּכָאִיב אֵילְתָא דְּלַעִילָא וְתַתָּא. דְּכְתִיב (תְּהִלִּים כ"ט) קוֹל יי' חוֹלַל אֵילוֹת
 וַיִּחַשׁוּף יַעֲרוֹת) דְּהָא מָרִיכוֹן מִפִּיק לְגַן עֵדֶן, דְּאִיהוּ הֵיכְלִיָּה,
 לְאַשְׁתַּעֲשַׂעָא עִם צְדִיקָא, דְּכְתִיב וּבִהִיכְלוּ כָּלוּ אֹמֶר
 כְּבוֹד.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הַשְּׁתָּא פְּלָגוּ דְלִילִיא מִמֶּשׁ. וְקָלָא דָּא,
 הוּא קָלָא דְנַפְק, וְכֹאִיב אֵילְתָּא דְלַעִילָא וְתַתָּא,
 דְכַתִּיב קוּל יִי יְחוּלֵל אֵילוֹת. זַכָּאָה חוּלְקָנָא, דְזַכִּינָא
 לְמִשְׁמַע דָּא.

וְתָא חֲזִי רְזָא דְמַלְהָ, בְּשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַחֲזִי
 עַל (ויצא קע"ו) גְּנָתָא, כָּל גְּנָתָא אֲתַכְנִישׁ, וְלֹא מִתְפְּרֵשׁ
 מִעֵדָן. וַיִּמְהָאֵי עֵדָן מִבּוּעֵי נַפְקִין, לְכַמָּה אֲוֹרְחִין וְשְׁבִילִין,
 וְהֵאֵי גְּנָתָא, אֲתַקְרִי צְרוּרָא (קע"ג) דְחִיָּי, דְתַמְן מִתְעַדְנִין
 צְדִיקָיָא, מְנַהִירוּ דְעֵלְמָא דְאֲתִי. וּבְהֵאֵי שַׁעְתָּא, קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אֲתַגְלִי עַלְיֵיהּ. וְתַנִּינָן בְּשַׁעְתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אֲתַעַר בְּגְנָתָא דְעֵדָן לְאַשְׁתַּעֲשַׁעָא עִם צְדִיקָיָא
 כְּרוּזָא נְפִיק וְקָרִי עוּרִי צְפוּן וּבֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גְּנֵי יִזְלוּ
 בְּשִׁמּוֹ יְבוּא דְוֹדֵי לְגָנוּ וְיֹאכְל פְּרִי מְגִדְיוֹ מֵאֵי וְיֹאכְל פְּרִי
 מְגִדְיוֹ אֲלִין קַרְבָּנִין דְאֲתַקְרְבוּ קַמִּיהָ מִנְשַׁמְתִּיהוּן
 דְצְדִיקָיָא הֵאֵי בְּפִלְגוֹת לִילִיא בְּשַׁעְתָּא אַחְרָא שְׂאָר
 קַרְבָּנִין מִמֶּשׁ.

יְתָבוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּכַמָּה זְמַנִּין
 שְׁאִילְנָא, הֵאֵי דְכַתִּיב, וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיִּי' הִפָּה
 כָּל בְּכוֹר בְּאָרְץ מִצְרַיִם אֲמֵאֵי לָא הוּהּ בִּימָמָא, דִּיתַגְלִי
 לְכָל פְּרָסוּמֵי נִיסָא, וְאֲמֵאֵי מִיתוּ כָּל אֵינּוֹן חַלְשֵׁי דְבַתַּר
 רַחֲיִיא, וְאֵינּוֹן טְלִיָּא דְבְנֵי עָאנָא, וְלֹא מִיתוּ מַלְכֵי

וּפְרֻדֵּשְׁכִי, וְגוֹבְרֵי מְגִיחֵי קֶרְבָּא, כְּמָה דְהוּהּ בְּסִנְחָרִיב,
 דְּכִתְיֵב, (מלכים ב', י"ט) וַיֵּצֵא מֶלֶךְ יִי' וַיֵּךְ בְּמַחֲנֵה אֲשׁוּר וְגו'.

וְתַנִּינֵן, כְּלָהוּ מַלְכִין בְּנֵי מַלְכִין רוֹפִינֵנוּס וּפְרֻדֵּשְׁכִי, הָתָם
 אֶתְחֹזֵי גְבוּרְתָּא דְחַד שְׁלִיחָא דִילֵיהּ, יִתִיר מֵהֲאֵי,
 דְהוּהּ יְאוּת לְמַהוּי דִילֵיהּ יִתִיר.

אֲמַר לֵיהּ יְאוּת שְׁאֵלְתָּ, וְאַנָּא לָא שְׁמַעְנָא מִיַּדִּי בְהֵאֵי,
 וְלֹא אֵימָא, אֲבָל הָא זְכִינָא לְכָל הָאֵי, וְאַרְחָא
 אֶתְתְּקֵן קֶמֶן. אֲנָא שְׁמַעְנָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי מְדַכֵּי
 שְׁוֹקִין דְטַבְרֵיהּ, נִיזִיל גַּבִּיהּ. יִתְבוּ, עַד דְהוּהּ נְהִיר יִמְמָא.
 כַּד סָלִיק נְהוּרָא, קָמוּ וְאִזְלִי. כַּד מָטוּ גַבִּיהּ. אֲשַׁכְּחוּהוּ,
 דְהוּהּ יִתִיב, וְסִפְרָא דְאַגְדָּתָא בִידֵיהּ.

פְּתַח וְאֲמַר, (ישעיה מ') כָּל הַגּוֹיִם כְּאִין נְגִדוּ מֵאַפְסֵי וְתַהוּ
 נַחְשְׁבוּ לוֹ. כִּיּוֹן דְאֲמַר, כָּל הַגּוֹיִם כְּאִין נְגִדוּ, לְמָה
 כְּתִיב מֵאַפְסֵי וְתַהוּ נַחְשְׁבוּ לוֹ. אֲלֵא אִוְלִיפְנָא, דְעַתְיֵיהּ
 דְכָל עַמִּין דְעָלְמָא, דְמַהִימְנוּתָא דְלַהוֹן הוּא כְּאִין, דְלֹא
 אֲדַבְּקוּ עֲלֵאִין וְתַתְּאִין, (בפתחאין) וְשׁוּיִין לְקַבְּלֵיהּ
 מְהִימְנוּתָא דְשְׁטוּתָא, אֲבָל מֵאַפְסֵי וְתַהוּ נַחְשְׁבוּ לוֹ, כְּהֵאֵי
 עֲלֵעוּלָא, דְסִחְרָא (ס"א דפרחא) בְּרוּחָא, וּמַתְגַּלְגָּלָא בְּקִיטָא
 בְּרִיקְנֵיָא, הָדָא הוּא דְכִתְיֵב, (דניאל ד') וְכָל דִּיִּירֵי אֲרַעָא
 כָּלָא חֲשִׁיבִין.

עוֹד פְּתַח וְאֲמַר, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת

הָאָרֶץ, אֵת דָּא יְמִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֵת דָּא
 שְׁמַאלָא. אוֹלִיפְנָא, דְּסֵטָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְמִינִיה,
 וּבְרָא יַת שְׁמִיָּא, וְסֵטָא שְׁמַאלָא, וּבְרָא יַת אֲרֻעָא. הֲדָא
 הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מ"ח) אֲפִי יְדֵי יְסֻדֵּה אֶרֶץ וַיְמִינֵי טַפְחָה
 שָׁמַיִם קוּרָא אֲנִי אֵלֵיהֶם יַעֲמְדוּ יַחְדָּו.

מֵהוּ יַעֲמְדוּ יַחְדָּו. סֵלְקָא דַּעְתְּךָ שְׁמִיָּא וְאֲרֻעָא לָאו הֲכִי,
 (נ"א מֵהַשְּׁמַיִם קוּרָא אֲנִי אֵלֵיהֶם וְהָאָרֶץ לָאו הֲכִי) אֶלָּא יְמִינָא
 וְשְׁמַאלָא דְאֵינּוֹן א"ת וְא"ת, וְהֵיאֲךָ יַעֲמְדוּ יַחְדָּו. בְּזֹאת
 הֵהִיא, דְּשִׁלְטָא בְּפִלְגוֹת לִילִיָּא, דְּכִלְיָלָא א"ת בְּזֹאת.
 וְתַנְיִנּוּן, כְּתִיב (קהלת ג) אֵת הַכֹּל עָשָׂה יָפֵה בְּעֵתוֹ. א"ת,
 הָא דְאֲמַרְנָן. הַכֹּל, כְּמָה דְאֵת אֲמַר, (בראשית כד)

וַיִּי בְרַךְ אֵת אֲבֵרָהֶם בְּכֹל. וְתַאנָּא, דְּהֵיא כְּתָרָא דְאֵתְקַרֵי
 זֵא"ת, דְּכִלְיָלָא מֵא"ת וְא"ת. וְשִׁלְטָא בְּפִלְגוֹת לִילִיָּא,
 בְּתַרִּין סְטְרוּי, בְּרַחֲמֵי וּדְיִנָּא, רַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל, וּדְיִנָּא
 לְעַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת.

פְּתַח ר' חֲיִיא וְאֲמַר, אִי נִיחָא קָמִיָּה דְמַר, דְּנִימָא חַד
 מְלָה, עַל מַה דְאֵתִינָא כְּתִיב, וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיִּי
 הִפָּה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמַהֲאֵי דְאֲמַר מַר, אֲשֶׁת־מַע
 דְּהֵאֵי פְּסוּקָא בְּהֵהוּא מְלָה אֲתָא וְאֲנָן אֹרְחָא אֲתַתְקַנָּא
 קַמּוֹן, לְמִיתֵי לְמִשְׁאֵל קַמְךָ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֲמַר, (תהלים קיג) מִי כִיִּי אֱלֹהֵינוּ

הַמַּגְבִּיחַ לְשַׁבַּת וְגו'. מִי כִּי אֶלְהִינוּ, דְּסָלִיק וְאֶתְעַטֵּר
 לְאֶת־יִשְׁבָּא בְּכַתְרָא עֲלָא קְדִישָׁא, נְהִירוּ עַל כָּל בּוֹצִינֵי
 דְנִהְרוּ כְתָרִין וְעַטְרִין. הַמְשַׁפִּילֵי לְרֵאוֹת, דְנִחִית בְּכַתְרוֹי,
 מְכַתְרָא לְכַתְרָא, מְנֻזָּרָא לְנֻזָּרָא, מְנִהְרוּ לְנִהְרוּ,
 מְבוֹצִינָא לְבוֹצִינָא. לְאִשְׁגָחָא בְּעֲלָאִין וְתַתְּאִין, הָדָא הוּא
 דְכַתִּיב, (תהלים ט) יי' מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגו'.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב, וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה. כְּחֲצֵי מְבַעֵי לֵיה, או
 כְּחֲצוֹת, כְּגוֹנָא דְאָמַר מֹשֶׁה. וְאִי כְּמָה דְאָמְרֵי
 חֲבֵרְנָא, דְלֹא יִמְרוֹן אֶצְטַגְנִינֵי פְרַעָה, מֹשֶׁה בְּדַאי הוּא.
 הָא קוּשִׁיא בְּאַתְרֵיהּ קִימָא, בְּג' גּוֹנֵי, דְאֶפִּילוּ יִשְׂרָאֵל
 יִמְרוֹן הָכִי. חַד, דְאִי הָכִי הוּא לֵיה לְמִימַר וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
 כְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה. אֲמַאי קָאמַר, כֹּה אָמַר יי' וְגו'. כְּמָה דְלֹא
 אֶתְכוּוֹן שַׁעְתָּא, דְהָא לָא יִתְפָּסוֹן בְּמֹשֶׁה, אֶלָּא בְּפִטְרוֹנָא,
 בְּגִין דְאָמַר כֹּה אָמַר יי' וְגו'. תְּרִי, דְהָא מֹשֶׁה אָמַר, עַד
 בְּכוֹר הַשִּׁפְחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִים, וְלֹא הוּא הָכִי, אֶלָּא עַד
 בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבוֹר. עַל כָּל פָּנִים אֶפִּילוּ
 יִשְׂרָאֵל נִמִּי יִמְרוֹן הָכִי, דְהָא לָא אֶתְבְּרִוֹן מְלִי. תְּלַת
 דְאִיהוּ אָמַר מִשְׁמָא דְפִטְרוֹנָא כְּחֲצוֹת, וְכַתִּיב וַיְהִי בַחֲצֵי
 הַלַּיְלָה.

וְעוֹד, שְׂאֵלְתָא דִּילְכוֹן, יִתִּיר עַל מָטוּל דְלֹא יִכִּיל
 בְּעִירָא לְמַסְבֵּל. אֲמַאי הוּא בְּפִלְגוֹת לִילִיא, וְלֹא

בִּימָמָא. וְאִמָּאֵי מִיתוּ כָּל אֵינּוֹן חֲלָשִׁין דְּבִתְר רַחֲיָא. אֶלָּא
כִּלְא רְזָא עֲלָאָה הוּא, בֵּין מַחְצְדֵי חֲקָלָא, וְכִלְא אֶתְכַּשֵּׁר
(נ"א אֶתְבָּשֵׁר) בְּנִבְיָאָה מְהִימָנָא. וּפְאָה חוֹלְקִיָּה דְּמִשָּׁה, דְּעָלִיָּה
כְּתִיב (תהלים נה) יִפְיִפִּית מִבְּנֵי אָדָם הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ עַל
כֵּן בִּרְכֵךְ אֱלֹהִים לְעוֹלָם. אֶהְבֵּת צְדָק וּתְשַׁנָּא רָשָׁע עַל כֵּן
מִשְׁחַךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שְׁמֹן (דף ל"ז ע"ב) שְׁשׁוֹן מַחְבְּרִיךָ.
יִפְיִפִּית מִבְּנֵי אָדָם: מִשֵּׁת וַחֲנוּךְ. הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ:
מִנַּח וּבְנִיּוֹ. עַל כֵּן מִשְׁחַךְ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ: מֵאֲבָרְהָם
וַיִּצְחָק. שְׁמֹן שְׁשׁוֹן: מִיַּעֲקֹב. מַחְבְּרִיךָ: מִשָּׁאֵר נְבִיאֵי. וְכִי
גָּבַר דְּסֻלִּיק בְּדַרְגִּין עֲלָאִין דְּלֹא סֻלִּיק בַּר נֶשׁ אַחֲרָא, לֹא
יֵדַע מַה דְּאָמַר.

אֶלָּא הָכִי תַנְיִנּוֹן, הָאֵי כְּתָרָא דְּאֶקְרִי זֹא"ת, אֶתְקַרֵּי
אֲשָׁ"ה, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (בראשית ב) לְזֹאת יִקְרָא
אִשָּׁה. אִמָּאֵי. מִשׁוּם כִּי מֵאִישׁ לִקְחָהּ זֹאת. מֵאֵן הוּא אִישׁ.
הֵהוּא דְּאֶקְרִי זֶה. וְדָא הוּא אִישׁ דְּכָר, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר
(שמות לב) כִּי זֶה מִשָּׁה הָאִישׁ. הָאִישׁ הַזֶּה. וְאֶקְרִי אִישׁ זֶה,
וְזֶה אִישׁ. וְזֹאת, אֶתְנַסִּיבֵת מְזֵה דְּאֶקְרִי זָכָר.

וּבְגִין דָּא, אֵיהִי תְמָר דְּכָר וְנוֹקְבָא, דְּלֹא סֻלִּיק דָּא בְּלֹא
דָּא. תְמָר: כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (שיר השירים ג) כְּתִמְרוֹת
עֵשׂוֹן. מַה עֵשׂוֹן, סֻלִּיק חוּוֹר וְאוּכָם, אוּף הַכָּא, כִּלְא כְּלִיל

בַּהּ בְּפִלְגֹת לַיִלְיָא, לְמַעַבְד נִימוּסוּי בְּחַד שְׁעָתָא, חִוּוּר
לְיִשְׂרָאֵל, וְאוּכֹם לְעוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת.

וְעוֹד דְּהָאֵי לַיִלְיָא לָא אֲתַפְּלַג, לָא עֵבִיד נִימוּסוּי. מָנָא
לָן. מֵאַבְרָהָם. דְּכָתִיב, (בראשית יד) וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם

לַיִלָּה, דְּאֲתַפְּלַג לְמַעַבְד נִימוּסוּי. (מְהוּ כְּחֻצוֹת כְּמָה דְּאֵת אָמַר (מלכים

א' י"ח) כְּעֵלוֹת הַמִּנְחָה (איוב ה') כְּעֵלוֹת גְּדִישׁ אוּף הַכָּא
כְּחֻצוֹת) כְּמַפְּלַג. דְּמִשָּׁה יַדַּע דְּלָא יַעֲבִיד נִימוּסוּי, עַד
דְּאֲתַפְּלַג.

וְהָכִי הוּוּ, דְּלָא עֵבִיד לַיִלְיָא נִימוּסוּי, עַד דְּאֲתַפְּלַג,

בְּפִלְגֹת בְּתִרְאָה, עֵבִיד נִימוּסוּי, הֵדָא הוּוּ דְּכָתִיב

וַיְהִי בַּחֲצֵי הַלַּיְלָה. מֵאֵי בַּחֲצֵי. בְּפִלְגֹת בְּתִרְאָה, בְּזִמְנָא

דְּאִיְהִי שְׁלֵטָא, וְאַשְׁתַּכַּח הָאֵי זֹאת, לְמַעַבְד נִימוּסוּי

תְּדִירָא, וְכָל נִימוּסָא דְּאֲתַעֲבִיד בְּלַיִלְיָא, בְּפִלְגֹתָא

בְּתִרְאָה אֲתַעֲבִיד.

וַיִּי' הֶפֶה כָּל בְּכוֹר, וַיִּי' הוּוּ וּבֵית דִּינּוּ, וַיִּי' הוּוּ

וְנִימוּסוּי. הֶפֶה כָּל בְּכוֹר הֶפֶה, מִשָּׁה לָא אָמַר אֱלֹא

וּמַת וְגו', מְהוּ הֶפֶה. אֱלֹא, דְּאֲתַעֵר פֶּה, כְּמָה דְּאֲגֻזִים

מִשָּׁה, דְּכָתִיב וְהִנֵּה לָא שְׁמַעְתָּ עַד פֶּה.

וְתִאֲנָא, פֶּרַעַה חַפִּים הוּוּ מְכָל חֲרָשׁוּי, וְאַסְתַּכַּל בְּהָאֵי

זֹאת, דְּיַעֲבִיד בֵּיהּ דִּינָא, וְזִמִּין לְחֲרָבָא

אַרְעִיָה, כְּמָה דְּאָמַר מִשָּׁה, בְּזֹאת תִּדַּע כִּי אֲנִי יִי'. וּבְאִיְהוּ

מֵה כְּתִיב, וַיִּפֶן פְּרַעָה. מֵהוּ וַיִּפֶן. דְּאַפְּנֵי לְבִיָּה מֵהֲרַהוּרָא
 דָּא. כְּמָה דְאֵת אָמֵר, (במדבר יב) וַיִּפֶן אֶהְרֶן. וַיָּבֹא אֶל בֵּיתוֹ
 וְלֹא שָׁת לְבֹו גַם לְזֹאת. גַּם לְרַבּוֹת הָאֵי דְזִמְינָא לְחֲרַבָּא
 אֲרַעִיָּה, וְלֹא שׁוּי לְבִיָּה לְקַבְּלִיָּה דְזֹא"ת.

כָּל בְּכוֹר, אֲפִילוּ דְרַגִּין עֲלָאִין וְתַתְּאִין, אֲתַבְּרוּ
 מְשׁוּלְטָנְהוֹן, (ס"א מִשְׁלֹשׁוּלִיָּהוֹן) כָּל אֵינּוֹן דְּשִׁלְטִין
 בְּחֻכְמָתָא דְלָהוֹן, דְּכְתִיב, בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְכִלְהוּ דְרַגִּין,
 עֲלָאִין וְתַתְּאִין, דְּאֲתַבְּרוּ מְשׁוּלְטָנְהוֹן, (ס"א מִשְׁלֹשׁוּלִיָּהוֹן) כְּלָהוּ
 בְּפִסּוּקָא אֲתַחְזוּן, (ס"א אֲתַרְמִיזוּ) דְּכְתִיב מִבְּכוֹר פְּרַעָה הַיּוֹשֵׁב
 עַל כֶּסֶּאׁוּ עַד בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הָרְחִים וְכֹל בְּכוֹר
 בְּהֵמָה, הָא כְּלָהוּ אֲתַחְזוּן בְּפִסּוּקָא.

סֵתְמָא דְמִלָּה, מִבְּכוֹר פְּרַעָה הַיּוֹשֵׁב עַל כֶּסֶּאׁוּ, כְּתָרָא
 תַּתְּאָה דְקוּזְמִיטָא דְמִלְכוּתָא (נ"א מִמְלַכּוּתָא) דְלַעִילָא.
 עַד בְּכוֹר הַשְּׁפָחָה, כְּתָרָא שְׂמַאלָא, תַּתְּאָה מִינָּה,
 דְקוּזְמִיטָא מִבְּתַר אַרְבַּע (נ"א מִכְתָּרָה אַחַר) רַחֲיִין, אַרְבַּע
 מְשִׁירֵיין. (מִשְׁמַע) מְשׁוּם דְכְתִיב אַחַר הָרְחִים, (וְלֹא מִן הָרְחִים).
 וְכֹל בְּכוֹר בְּהֵמָה, תַּתְּאִין מִתַּתְּאִין, נוֹקְבָא מְנוֹקְבַתָּא,
 דְאֶשְׁתַּכְּחוּ בְּאֲתָנִי בְּבַעֲרִי וְחֻמְרִי, בְּרַבְרְבִי בְּזוּטְרִי,
 וּמְקַבְּלִין מְנַהוֹן גּוֹבְרִין וְנוֹקְבִין. עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר
 בְּבֵית הַבוֹר, אֵינּוֹן דְנַפְקִין מִשְׁפָּחָה. דִּי בְהוֹן עַבְדִּין
 לְאַסִּירִי, דִּישְׁתַּעְבְּדוּן בְּהוֹן לְעֵלְמִין, וְלֹא יִפְקוּן לְחִירוֹ.

וּבְרוּחַצְנוּתָא דְאַלִּין דְרַגִּין, סְרִיבוּ מִצְרָאִי, דִּי בְהוֹן
 עֲבָדוּ קְשָׁרָא לְיִשְׂרָאֵל, דִּלְא יִפְקוֹן מִן
 עֲבָדוּתְהוֹן לְעַלְמִין. וּבְהַאי אֲתַחְזִי גְבוּרְתָא וְשִׁלְטָנוּתָא
 דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְדַכְרָנָא דָּא לָא יִשְׁתַּצִּי מִיִּשְׂרָאֵל
 לְדַרְי (דף ל"ז ע"א) דְרִין, דְּהַאי לָא הוּוּ חֵילָא וּגְבוּרְתָא
 דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כָּל מַלְכֵי עַמִּין, וְכָל חֲרָשֵׁי עַלְמִין,
 וְחַפְיֵי עַלְמִין, לָא יִפְקוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִן עֲבָדוּתָא, דְשָׁרָא
 קְטָרִין דְלַהוֹן, וְתַבַּר כָּל אֵינוֹן כְּתָרִין, בְּגִין לְאַפְקָא לוֹן.
 עַל דָּא פְּתִיב, (ירמיה י) מִי לָא יֵרָאךְ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לָךְ
 יֵאָתֶה כִּי בְּכָל חַכְמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כָּמוּךְ.
 בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָרִים קָלִיָּה וְאַתְנַח, אָמַר קְנִטוּרָא
 דְקִיטְפָא אֲשַׁתְּכַח, חֲשַׁבְתוֹן דְשַׁבַּח קוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא כַּמָּה זְמַנִּין, (דברים ה) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,
 (דברים טז) הוֹצִיאֲךָ יי' אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם, (דברים ה) וַיּוֹצִיאֲךָ יי'
 אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, (שמות יב) הוֹצֵאתִי אֶת צְבָאוֹתֶיכֶם, (שמות יג)
 זְכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִמִּצְרַיִם, (דברים יד)
 וַיּוֹצִיאֲךָ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגָּדוֹל מִמִּצְרַיִם, (שמות יג) הוֹצִיא יי'
 אֶתְכֶם מִזֶּה.

אֶלָּא תֵּאָנָא, י' כְּתָרִין, אֵינוֹן לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא,
 וְכִלְהוּ סְתִימִין, בְּתַלְתָּא אֶלִּין דְאַמְרוֹן. וְתַלְתַּת קְשָׁרִין
 קְשִׁירוּ בְהוּ, עַל ג' דְרַגִּין אֶלִּין דְבְּהוּ עֲבָדוּ, דִּישְׂרָאֵל לָא
 יִפְקוֹן מִשְׁעַבּוּדְהוֹן לְעַלְמִין.

וְכַאֲשֵׁר אֶתוֹן אֲבֵרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, דְּבִזְכוּתֵיכּוֹן שְׂרִיאוֹ
 קְטָרִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּכָר תְּלַת קְטָרִי
 מִהֵימְנוּתָא דְּלִכּוֹן הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (שמות ב) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים
 אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אֲבֵרָהֶם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב. אֶת אֲבֵרָהֶם,
 הָא קְשָׂרָא תְּדָא, דְּאֲבֵרָהֶם. אֶת יִצְחָק, הָא קְשָׂרָא
 תְּנִינָא, דְּיִצְחָק. וְאֶת יַעֲקֹב, הָא קְשָׂרָא תְּלִיתָא,
 שְׁלִימָתָא דְּיַעֲקֹב.

תְּנָא, כָּל זְמַנִּין וְחֲגִין וְשַׁבָּתִין, כְּלָהוּ דְּוִכְרָנָא לְהָא, וְעַל
 הָא אֶתְקִימוּ כְּלָהוּ, דְּאֶלְמֵלָא הָא, לָא הוּא
 נְטוּרָא דְּזְמַנִּין וְחֲגִין וְשַׁבָּתִין. וּבְגִינֵי כֶּךָ, לָא אֶשְׁתַּצִּי
 דְּכְרָנָא דְּמִצְרַיִם מְכָל זְמַנִּין וְחֲגִין וְשַׁבָּתִין. תָּא חֲזִי דִּינָא
 (ס"א דָּא) הוּא יְסוּדָא וְשָׂרְשָׁא דְּאוּרִיתָא, וְכָל פְּקוּדוּי, וְכָל
 מִהֵימְנוּתָא שְׁלִימָתָא דִּישְׂרָאֵל.

וְעוּד אֲמַאי לָא הוּא בִּימָמָא דְּשְׁאִילָתוּ. תְּנִינָן, כְּתִיב
 הַיּוֹם אַתֶּם יּוֹצֵאִים, וְכֹתִיב הוֹצִיאָךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ
 מִמִּצְרַיִם לֵילָה. אֶלָּא תְּאֵנָא, עֲקָרָא דְּפּוּרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל,
 לָא הוּא אֶלָּא בְּלֵילָה, דְּלֵילֵיא שְׂרָא קְטָרִין, וְעַבִּיד
 נוֹקְמִין, וַיּוֹמַא אֲפִיק לֹון בְּרִישׁ גְּלִי, הָדָא הוּא דְּכֹתִיב,
 (במדבר לג) יִצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה לְעֵינַי כָּל מִצְרַיִם. (נ"א

וְעוּד לֵילָה שְׂאִרֵי קְטָרִין וְעַבִּיד נוֹקְמִין וְדִינִין וַיּוֹמַא גְּלִי וּפְרָסִם נִיסָא וְנוֹקְמָא דְּאֶתְעַבִּיד הָדָא
 הוּא דְּכֹתִיב יִצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה וְגו'.) וְכֹתִיב וּמִצְרַיִם מְקַבְּרִים אֶת

אֲשֶׁר הִכָּה יי' בָּהֶם כָּל בְּכוֹר, דָּא הוּא פְּרוֹסוּמֵי גֵיסָא.
 אַתּוּ ר' חֲזִיָּא ור' יוֹסִי, אֲשֶׁתְּטַחוּ קָמִיהּ, וְנִשְׁקוּ יְדוּי. וּבְכוֹ
 וְאָמְרוּ, גְּלִיפִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין, זְקָפִין רִישָׁא בְּגִינָה,
 עֶבֶד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְתַתָּא, כְּגוּוּנָא
 דְּלַעֲיָלָא. עֶבֶד (רשב"י) שׁוּרֵי קִרְתָּא קִדְיִשָׁא וְתַרְעוּי. מֵאן
 דְּעֵייל, לָא עֵייל, עַד דִּיפְתַחוּן תַּרְעִין. מֵאן דְּסָלִיק, לָא
 סָלִיק, עַד דִּיתַתְקִנוּן דְּרַגְיָן דְּשׁוּרֵי מֵאן יְכִיל לְמַפְתַּח
 תַּרְעִין דְּקִרְתָּא קִדְיִשָׁא, וּמֵאן יְכִיל לְאַתְקִנָּא דְּרַגְיָן
 דְּשׁוּרֵי, דָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאִיהוּ פְּתַח תַּרְעִין
 דְּרוּזֵי דְּחַכְמַתָּא, וְאִיהוּ אַתְקִין דְּרַגְיָן עֲלָאִין, וּכְתִיב (שמות
 לד) יֵרָאֶה כָּל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן יי'. מֵאן פְּנֵי הָאָדוֹן
 יי', דָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּמֵאן דְּאִיהוּ דְּכוּרָא מִן
 דְּכִרְנֵיא, בְּעֵי לְאַתְחַזָּא קָמִיהּ.

אָמַר לוֹן, עַד הַשְּׁתָּא, לָא סִימְנָא מְלָה דְּשָׂא לְתָא
 דִּילְכוּן, דְּהָא תְּנִינָן, וַיִּי' הִכָּה כָּל בְּכוֹר, כָּל בְּכוֹר
 סְתָם, כְּדָקְא מְרוֹן. וְכָלֵא הָוּה כְּמָה דְּאִינוּן דְּמִיתוּ, אִינוּן
 קְטוּרֵי קְטָרִין, דְּהוּוּ מִשְׁתַּמְשֵׁי בְּחַרְשֵׁיהוּ בְּאִינוּן כְּתָרִין.
 מְנַהוּן מִשְׁתַּמְשֵׁי בְּעֲלָאי, וּמְנַהוּן בְּתַתָּאי, וְאָף עַל גַּב
 דְּכָלְהוּ תַתָּאִין אִינוּן. וְכָל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם מְלִיא חַרְשִׁין
 הָוּה. וּכְתִיב כִּי אֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין שָׁם מֵת.
 וְאַתְעֵבִיד דִּינָא בְּכָלֵא, בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְכַּנְשׁוּ כְּלָהוּ

בְּבִתְיָהוֹן, וְלֹא הָיוּ מִתְפָּזְרֵי בְּמִדְבָּרָא וּבְחֻקְלָא, אֲלֵא
כְּלָהוּ אֶשְׁתַּכְּחוּ בְּבִתְיָהוֹן, (וְאוֹר הַנֵּר יָפָה לְבִדְיָקָה מִבְּחוּץ) וְעָבִיד
לִילֵיָא דִּינְוֵי בְּכֻלָּא בְּהֵיָא שְׁעַתָּא. וְתַנָּא הָוָה נְהִיר לִילֵיָא
כְּיוֹמָא דְתִקּוּפָה דְתַמּוּז, וְחַמָּא כָּל עַמָּא דִּינְוֵי דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים קלט) וְלִילָה כִּיּוֹם יֵאִיר
כְּחֻשְׁכָּה כְּאוֹרָה.

וּבְשְׁעַתָּא דְנִפְקוּ אֶשְׁתַּכְּחוּ כְּלָהוֹן מִתִּין בְּשׁוּקִין לְעֵינֵיהוֹן
דְּכֻלָּא, בְּעֵיִן לְאַקְבְּרָא לְהוּ וְלֹא אֶשְׁכְּחוּ, וְדָא
אַקְשֵׁי לְהוּ מְכֻלָּא. חָמוּ לְיִשְׂרָאֵל נִפְקִין (דף ל"ז ע"ב) לְעֵינֵיהוֹן
בְּחַד גִּיסָא, וְחָמוּ לְמִיתְיָהוֹן בְּאִידָךְ גִּיסָא. וּבְכֻלָּא הָוָה
פְּרֻסוּמֵי נִיסָא, דְלֹא הָוָה כְּהָאֵי מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרֵי עֲלֻמָּא.
וְתָא חֲזִי, כְּתִיב לֵיל שְׁמוֹרִים הוּא לֵיִי לְהוֹצִיאֵם וְגו',
הוּא הַלֵּילָה הַזֶּה לֵיִי שְׁמוֹרִים לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְגו', הָאֵי פְּסוּקָא קְשִׁיָּא כִּיּוֹן דְאַמֵּר לֵיל, מֵהוּ שְׁמוֹרִים,
וְלֹא שְׁמוֹר, שְׁמוֹר מִבְּעֵי לֵיָהּ. וְכְּתִיב הוּא הַלֵּילָה הַזֶּה,
לֵיל קְאָמֵר בְּקֻדְמִיתָא, וּבְתַר לֵילָה.

אַלֵּא הָכֵי תַנִּינָן, כְּתִיב, (דברים כב) כִּי יִהְיֶה נֶעְרָה בְּתוּלָה.
נֶעֶר כְּתִיב, מֵאֵי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְכָל זְמַן דְלֹא
קְבִילַת דְכָר, אֶתְקָרֵי נֶעֶר, מִדְּקְבִילַת דְכָר, אֶתְקָרֵי
נֶעְרָה. אוּף הָכָא, לֵיל עַד לָא קְבִילַת דְכָר. וְאַף עַל גַּב
דְּכְּתִיב בֵּיהּ שְׁמוֹרִים דְכָר הָוָה זְמִין לְאַתְחַבְּרָא עִמָּה

וּבְשַׁעֲתָא דְאִתְחַבֵּר עִמָּה דְכֹר, כְּתִיב, הוּא הִלִּילָהּ הֵנָּה
 לִי שְׁמוֹרִים. שְׁמוֹרִים: דְּכֹר וְנוֹקְבָא. וּבְגִינֵי כֶּף כְּתִיב
 הִלִּילָהּ הֵנָּה.

וּבְאִתֵּר דְאִשְׁתַּכְּחוּ דְכֹר וְנוֹקְבָא, לֵית שְׁבַחָא אֶלָּא
 לְדְכוּרָא. וְהָכִי שְׁבַחוּ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹשְׁבַתְיֵיהוּ.
 לְדְכוּרָא וְלֹא לְנוֹקְבָא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת טו) זֶה אֵלֵי
 וְאֲנוּהוּ. דְלֵית שְׁבַחָא בְּאִתֵּר דְדְכוּרָא וְנוֹקְבָא אִשְׁתַּכְּחוּ,
 אֶלָּא לְדְכוּרָא. וְעַל דָּא (נ"א וּלְדָא) מַחְפָּאן יִשְׂרָאֵל, דְכְּתִיב,
 (ישעיה יב) זֶה יִי קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ. מִשׁוּם
 דְהָכִי זְמִין לְמַעַבְד לְהוּ, דְכְּתִיב, (מִיכָה ו) כִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת.

וְרָזָא דָּא הָכִי הוּא, כְּגִוּוֹנָא דְהֵכָא לֵיל וְלֵילָה, כֶּף זְמִין
 קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַעַבְד לְהוּ, דְכְּתִיב, (ישעיה כא)
 שׁוֹמֵר מַה מְלִילָהּ שׁוֹמֵר מַה מְלִיל. מַה לְהֵלֶן שְׁמִירָה
 וְלֵיל, אוּף כָּאן שְׁמִירָה וְלֵיל. מַה לְהֵלֶן שְׁמִירָה וְלֵילָה,
 אוּף כָּאן שְׁמִירָה וְלֵילָה.

וְלֵילָה אִתְקַרֵי אַגַּב דְכוּרָא, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כא)
 אִתָּא בְּקָר וְגַם לֵילָה. בְּקָר: כְּמָה דְאִתָּא אִמֵּר (בראשית
 ט) וַיִּשְׁכֶּם אֲבָרְהָם בְּבִקְרָה. דְהוּא מְדַתוֹ מִמֶּש. וְכְּתִיב (תהלים
 ה) יִי בְּקָר תִּשְׁמַע קוֹלִי, בְּקָר מִמֶּש.

יִתְבוּ ר' חִיָּיא וְר' יוֹסִי, וְאוּלִיף לְהוּ רָזָא דְתוֹרַת כְּהֻנִּים,

וְהוּוּ מִהֲדָרֵי בְּכָל יוֹמָא וְיִתְבִּי קָמִיָּה. חַד יוֹמָא נִפְק רַבִּי
שְׁמַעוֹן לְבַר, אֶזְלוּ בִּהְדִּיָּה, מָטוּ לְחַד חֻקְלָא יִתְבוּ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, תָּא חֲזִי, פְּתִיב, (קדלות ז) אֶת הַכֹּל
רְאִיתִי בְּיַמֵּי הַבְּלִי יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע
מֵאָרִיךְ בְּרַעְתּוֹ, שְׁלֵמָה דִּהּוֹת חֲכַמְתָּא יִתִּירָא (ב"א יקירא) עַל
כֹּלָא, מַאי קָאָמַר בְּהַאי קָרָא. אֶלָּא, שְׁלֵמָה רְמִזוּ דְחֲכַמְתָּא
קָא רְמִזוּ. דִּהּא חֲזִינָן אוֹרְחוֹי דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְלָאו
הָכִי, דִּהּא פְּתִיב, (ירמיה יז) וְלָתֵת לְאִישׁ פְּדָרְכּוֹ וּפְפָרֵי
מַעֲלָלָיו. אֶלָּא תִּירֵי עֲנִיִּינֵי נִינְהוּ, דְקָא רְמִזוּ הַכָּא.

דְתַנִּינָן, כַּד עֵינּוֹי דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָאן לְאַשְׁגַּחַא
בְּעֵלְמָא, וְלַעֲיִינָא בֵּיהּ, כְּמָה דְכַתִּיב (ס"א עיני ה' דפחה

משוטטות בכל הארץ (זכריה ד') וְכַתִּיב כִּי וְגו') (דברי הימים ב טז) כִּי יִי
עֵינּוֹי מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, וְאַשְׁכַּחן חֲיִיבִין בְּעֵלְמָא,
הֵהוּא צְדִיקָא דְאַשְׁתַּכַּח בְּדָרָא, אֲתַפְּס בְּחוּבֵיָּהּ. וְחֲיִיבֵיא
מֵאָרִיךְ קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּגְזִיָּה עֲמָהוֹן עַד דִּיתוּבוּן. וְאִי
לָאו, לָא יִשְׁתַּכַּח מֵאן דִּיתַבַּע רַחֲמֵי עֲלֵיהוֹן, הֲדָא הוּא
דְכַתִּיב, יֵשׁ צְדִיק אוֹבֵד בְּצַדְקוֹ, מְשׁוּם דִּהּוּא זַפְּאָה,
אֲסַתְּלַק מֵעֵלְמָא.

בְּגִינֵי כַּךְ תַּנִּינָן, לְעוֹלָם אַל יְדוּר אָדָם אֶלָּא בְּמִקּוּם
שְׂאֲנֵשִׁי מַעֲשֵׂה דָרִים בְּתוֹכוֹ. מַאי טַעְמָא. מְשׁוּם
דְּוִי לְהַאי דְמְדוֹרִיָּה בֵּין חֲיִיבֵיא, דִּהּוּא אֲתַפְּס בְּחוּבֵיָּהּ,

וְאֵי דִּיּוֹרִיָּה בֵּין זַכָּאִין, אוֹטִיבִין לִיהַּ בְּגִינִיהוֹן.
 דְּהָא רַב חֲסֵדָא, הָוּה דִּיּוֹרִיָּה בְּקַדְמִיתָא בֵּינֵי קְפוּטְקָאִי,
 וְהָוּה דְּחִיקָא לִיהַּ שְׁעָתָא, וּמְרַעִין רַדְפִּין אַבְתְּרוּי.
 נִטְל וְשׂוּי מְדוּרִיָּה בֵּין מְאָרִי תְרִיסִין דְּצַפּוּרִי, וְסָלִיק,
 וְזָכָה לְכַמְה טָבִין, לְכַמְה עוֹתָרָא, לְכַמְה אוֹרִייתָא, וְאָמַר,
 כָּל הָאֵי זַכֵּינָא, עַל דְּעָאֲלִית בֵּין אֵינּוֹן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא אֲשַׁגַּח לְאוֹטָבָא לְהוּ.

דְּבַר אַחַר, אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בְיַמֵּי הַבְּלִי. וְכִי שְׁלֹמֹה,
 דְּדַרְגִּין עֲלָאִין דְּחַכְמַתָּא הוּוּ בֵּיהַּ, עַל כֹּל בְּנֵי דְרָא
 דְּכַתִּיב (מלכים א ה) וַיַּחֲכֶם מִכָּל הָאָדָם, (וְאֲשַׁתְּדְּלוּתִיָּה בְּאוֹרִייתָא לְמַעַבְד
 טִיבּוֹ וְקִשׁוּט) דְּכַתִּיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ
 לְמַלְכָּה, אָמַר בְּיַמֵּי הַבְּלִי. וְכַתִּיב, (קהלת א) הִבֵּל הַבְּלִיִּים אָמַר
 קַהֲלָת.

וְתַנָּא, ז' שְׁמוֹת נִקְרָא: שְׁלֹמֹה. יְדִידִי"ה, אֲגוּר. בֶּן
 יֶקֶ"א, אִיתִיא"ל, לְמוֹאֵל. קַהֲלָת. קַהֲלָת פְּנִגְד
 כָּלָם. וְכָלָם נִקְרָא (דף ל"ט ע"א) כְּעִין שֶׁל מְעָלָה, קַהֲלָת פְּנוּפִיא
 קַדִּישָׁא דְּבֵי עֶשְׂרָה, בְּגִין כִּף קַהֲלָת אֵין פְּחוּת מְעֶשְׂרָה.
 וְקַהֲלָת אֲפִילוּ מֵאָה, וְקַהֲלָת כָּלְלָא דְּכָלָא, כְּמָה דַּאתָּ אָמַר
 קַהֲלָת יַעֲקֹב. (דְּבָרִים לג)

וְתַנָּא, שְׁמוֹתָיו עַל שֵׁם הַחֲכָמָה אֶתְקָרוּן, וּבְגִין כִּף ג'
 סְפָרִין עֲבַד, שִׁיר הַשִּׁירִים. קַהֲלָת. מְשָׁלִי.

וְכִלְהוּ לְאַשְׁלֵמָא חֲכֻמָּתָא. שִׁיר הַשִּׁירִים לְקַבֵּל דְּחָסֵד.
 קִהְלַת לְקַבֵּל דְּדִינָא. מְשַׁלֵּי לְקַבֵּל דְּרַחֲמֵי. בְּגִין לְאַשְׁלֵמָא
 חֲכֻמָּתָא, וְהוּא עֵבֵד פֶּל מַה דְּעָבֵד בְּגִין לְאַחֲזָא חֲכֻמָּתָא,
 וְלְקַבֵּל דְּרָגָא (נ"א וְלְקַבֵּל דְּרָגָא) עֲלָאָה, וְהוּא אָמַר בְּיַמֵּי הַבְּלִי
 הַבֵּל הַבְּלִים.

אַלָּא, רָזָא דְּהַבֵּל יִקְרָא הוּא. וְהוּא הַבֵּל דְּנִפְיָא מִפּוּמָא,
 וְרָזָא דְּהַבֵּל דְּנִפְיָא מִפּוּמָא, קָלָא אֲתַעְבִּיד מְנִיָּה.
 וְתַנָּא, אֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים אַלָּא בְּהַבֵּל פִּיָּהֶם שֶׁל
 תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּן שְׁלָא חֲטָאוּ. שְׁלָא חֲטָאוּ מִמֶּשׁ.
 וְהַבֵּל אֲתַעְבִּיד בְּרוּחָא וּמִיָּא, וְכֹל מַה דְּאֲתַעְבִּיד בְּעֵלְמָא
 בְּהַבֵּל אֲתַעְבִּיד. וְרָזָא דְּהַאֵי הַבֵּל שֶׁל תִּינוּקוֹת אֲתַעְבִּיד
 קָלָא, וְאֲתַפְּשֵׁט בְּעֵלְמָא, וְאֵינּוֹן נְטוּרֵי עֲלָמָא, וְנְטוּרֵי
 קָרְתָא, הֵדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תְּהִלִּים קכז) אִם יִי' לֹא יִשְׁמַר עֵיר
 וְגו'.

וְתַא חֲזִי, הוּא הַבֵּל, הוּא קָלָא. מַה בֵּין הַאֵי לְהַאֵי. הַבֵּל
 (הוּא קָלָא) קָאִים בְּחִילָא, לְמִיפְקָא קָלָא. קָלָא מִמֶּשׁ
 קָאִים בְּקִיּוּמָה (דְּלָא) לְאַפְקָא (אַחֲרָא) מְלָה. וְהַהוּא הַבֵּל דְּהוּא
 אַחֲסִנְתִּיָּה דְּאָבוּי קָרִיִּיָּה הַבֵּל, וּמְנִיָּה חֲזָא פֶּל מַה דְּחֲזָא.
 וְאָף עַל גַּב דְּסִיּוּעִין סְגִיָּאִין מְעִילָא אַחֲרֵנִין הוּוּ לִיָּה,
 וְלֹא שְׁתַּמּוּדְעָא מְלָה, אָמַר בְּיַמֵּי הַבְּלִי. דְּמְלָה דָּא מִתְּמָן
 אֲתָא.